



KRAJSKÝ
PAMIATKOVÝ ÚRAD
KOŠICE

Národné múzeum Vojenský múzeum	
Dátum: 27. NOV. 2019 (6.8.2019)	
Evidenčné číslo:	Číslo spisu:
9362/2019 - MBe	SMH-3184/2019-MBe
Prílohy listy: 4	Vybavuje: Šmelková
SMH-MBe/1921/2019	

váš list č. SNM-3814/2019-MBe/5947 a SNM-MEE/192/2019 zo dňa 17.07.2019
číslo konania: KPUKE-2019/17395-3/59873/SM,DJ
vybavuje / kontakt: Ing. arch. Eva Šmelková / 058/2451121
Košice, 29.07.2019

Krajský pamiatkový úrad Košice (ďalej len „dotknutý orgán“), uplatňujúci záujmy, chránené osobitnými predpismi podľa § 11 odseku 2 písmena d) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), ktorý je vecne príslušným dotknutým orgánom a podľa § 9 odseku 5 pamiatkového zákona je miestne príslušným dotknutým orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu, na žiadosť vlastníka objektu: Slovenské národné múzeum Bratislava, Vajanského nábrežie č. 2, 811 02 Bratislava 1, zastúpeného správcou - Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar, Kaštieľna č. 6, 049 21 Betliar, podanej dňa 22.07.2019 na dotknutý orgán o súhlas k projektovej dokumentácii obnovy nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky **Krásnohorské Podhradie, Hrad Krásna Hôrka**, súpisné číslo 600, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 518/1-22 (ďalej len „kultúrna pamiatka“), list vlastníctva číslo 346, parcelné číslo 390, katastrálne územie: Krásnohorské Podhradie, na základe súčasného stupňa poznania kultúrno-historických hodnôt vydáva podľa § 32 odseku 10 a v súlade s § 32 odsekom 12 pamiatkového zákona pre konanie stavebného úradu toto

záväzné stanovisko,

ktorým **súhlasí** s projektovou dokumentáciou „*Hrad Krásna Hôrka – odvodnenie 5. nádvorja, sanácia vlhkých konštrukcií kaplnky, čistenie Horného hradu, projekt pre ohlásenie stavebných a udržiavacích prác*“ (v ďalšom len „projektová dokumentácia“) obnovy časti kultúrnej pamiatky Hrad Krásna Hôrka, súpisné číslo 600, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 518/1-22, v rozsahu:

Sprievodná a technická správa 24 A4

Výkresová dokumentácia:

1. Jednoduchá situácia, M=1:350, 20 A4
2. Odvodnenie 5. nádvorja, M=1:25 a M=1:100, 6 A4
3. Odvodnenie 5. nádvorja, M=1:75, 4 A4
4. Sanácia vlhkých konštrukcií kaplnky – drenážne sondy, M=1:25 a M=1:100, 3 A4
5. Sanácia vlhkých konštrukcií kaplnky – reštaurovanie steny kaplnky, M=1:75, 2 A4
6. Čistenie Horného hradu, M=1:100, 5 A4

vypracovanou: Projektovým oddelením SNM, zodpovedným projektantom Ing. arch. Róbertom Erdélyim, PhD, autorizovaným architektom, č. oprávnenia *2288 AA* a kolektívom – doc. Ing. Peter Makýš, PhD., Stavebná fakulta STU v Bratislave, Radlinského 11, Bratislava, Ing. Katarína Kyselová, Mgr. art. Peter Koreň, Ing. Ján Červeňák, Ing. Marianna Štefanidesová, v júni 2019

a pre vykonanie predpokladaných prác na obnove časti kultúrnej pamiatky podľa tejto projektovej dokumentácie dotknutý orgán podľa § 32 odseku 10 pamiatkového zákona určuje tieto **požiadavky**:

1. V projektovej dokumentácii riešený návrh na reštaurovanie severnej steny kaplnky, uvažujúci s transferom zachovaného originálu omietkovej vrstvy s nástennou maľbou, nemožno odsúhlasiť ako súčasť projektovej dokumentácie stavebných prác. Toto reštaurovanie prebieha podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona na základe osobitného rozhodnutia o zámere na reštaurovanie výtvarnej výzdoby kaplnky zo dňa 19.03.2014, vydaného pod registračnou značkou: KPUKE-2014/4838-4/17240/JJ, a podľa reštaurátorskej dokumentácie, spracovanej podľa § 33 odseku 6 pamiatkového zákona, ku ktorej vydal dotknutý orgán dňa 25.03.2015 rozhodnutie pod značkou KPUKE-2015/6407-2/18371/JJ. Uvažovaná zmena reštaurátorského prístupu musí byť posúdená a odsúhlasená v rámci tohto reštaurátorského procesu, a to podľa podmienok, uvedených v rozhodnutí o zámere na reštaurovanie.
2. Podľa § 32 odseku 14 pamiatkového zákona, ak v priebehu obnovy dôjde k odkrytiu nepredpokladaného nálezu, ten, kto práce vykonáva, je povinný ohlásiť nález krajskému pamiatkovému úradu a až do vydania rozhodnutia krajského pamiatkového úradu zastaviť tie práce, ktoré ohrozujú nález alebo nálezovú situáciu. Krajský pamiatkový úrad rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od oznámenia nálezu.
3. Vlastník alebo ním poverený správca v predstihu min. 10 dní písomne (alebo emailom) s uvedením čísla tohto stanoviska oznámi dotknutému orgánu začatie prác podľa tejto dokumentácie a predpokladaný termín ich ukončenia, a to pre výkon štátneho dohľadu.
4. Štátny pamiatkový dohľad pri obnove kultúrnej pamiatky bude vykonávať zamestnanec správneho orgánu, podľa § 32 odseku 13 pamiatkového zákona.

Záväzné stanovisko podľa § 44a pamiatkového zákona po uplynutí troch rokov odo dňa vydania stráca platnosť, ak v tejto lehote nebolo použité na účel, na ktorý je určené.

Dotknutý orgán odôvodňuje vydanie záväzného stanoviska takto:

Vlastník kultúrnej pamiatky, Slovenské národné múzeum Bratislava, zastúpený správcou - Slovenské národné múzeum, Múzeum Betliar, Kaštieľna č. 6, 049 21 Betliar, podal dňa 22.07.2019 na dotknutý orgán žiadosť o posúdenie projektovej dokumentácie obnovy časti nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky Krásnohorské Podhradie, Hrad Krásna Hôrka, súpisné číslo 600, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 518/1-22. Kultúrna pamiatka - Hrad Krásna Hôrka je v komplexnej obnove, pripravovanej podľa rozhodnutia správneho orgánu k zámeru obnovy č. KE-12/491-04/2444/SM zo dňa 14.5.2012 a dodatku č. 1 k tomuto rozhodnutiu č. KPUKE-2013/19813-2/81962/SM,DU zo dňa 17.12.2013.

Posudzovaná projektová dokumentácia „Hrad Krásna Hôrka – odvodnenie 5. nádvorja, sanácia vlhkých konštrukcií kaplnky, čistenie Horného hradu, projekt pre ohlásenie stavebných a udržiavacích prác“ bola zabezpečená na základe uváženia vlastníka o nutnosti neodkladného riešenia odvodnenia 5. nádvorja a sanácie nadmernej vlhkosti kaplnky a súvisiaceho dreveného schodiska. Rieši tiež vyčistenie horného hradu od požiarom poškodených konštrukcií Horného hradu.

Projektová dokumentácia navrhuje čo najefektívnejšie odstrániť dotovanie vlhkosti dažďovou vodou, stekajúcou do skalného podlažia v miestach, ktoré bez možnosti odtoku momentálne pôsobia ako vsakovacie plochy. Následne navrhuje pod dozorom reštaurátora odstrániť už nasiaknutú vlhkosť v najviac atakovaných hradných konštrukciách a navrhuje aj ich postupné vysušanie do stavu, v ktorom budú pripravené na obnovu. Proces vysušania je totiž dlhodobý. Ide konkrétne o severnú stenu hradnej kaplnky a časti schodiska, vedúceho z 2. nádvorja do kaplnky. Tieto konštrukcie projektová dokumentácia navrhuje postupne vysušať prirodzeným spôsobom.

Severný múr hradnej kaplnky výrazne trpí kontaktom pätičky kotvenia žeriavu, ktorý sa bezprostredne dotýka vonkajšieho líca obvodovej steny. Nedostatočné odvodnenie spomínaného miesta spôsobuje dotovanie muriva vodou a jeho pomalú deštrukciu, a tiež hromadenie vody v podlaží, teda aj pri schodniciach vnútorného schodiska. Toto rieši projektová dokumentácia odstránením žeriava (v projektovej dokumentácii uvažované vyčistenie Horného hradu od požiarom deformovaných oceľových nosníkov a zároveň uskladnenie budúcich drevených stropných trávov

Gotického paláca ako najväčších konštrukčných prvkov pripravovanej obnovy) a sprístupnením historickej vpuste na 4. nádvorí, umiestrenej priamo pod žeriavom. Vpust' na 4. nádvorí odoberala veľkú časť dažďovej vody z Horného hradu. Jej tvar a pozíciu projektanti identifikovali zo stavebno-technického zamerania z roku 1957, zhotoveného Ing. arch. Chudomelkom. Časť potrubia a kanála, ktorý bol na historickú vpust' napojený, preskúmali a zistili, že kanál je plne funkčný. Na horizontálnu časť kanála sú napojené ďalšie vertikálne odvodňovacie šachty – vetvy, ktoré neboli dosiaľ preskúmané.

Projektová dokumentácia navrhuje odvodnenie 5. nádvorí Hradu Krásna Hôrka, ktoré sa nachádza v najvyššej, najstaršej časti hradu. Je obklopené Gotickou vežou, palácom Justície, renesančnou prístavbou, Arkádovou chodbou a Gotickým palácom. Skladbu jeho povrchu tvorí kamenná dlažba hr. 150mm a štrkový násyp hr. cca. 650mm. Pri ostatnej obnove boli v ploche 5. nádvorí vystavané parapety pri arkádach nosnej steny arkádovej chodby výšky cca 340mm, ktoré bránia odvedeniu dažďovej vody do najvyššieho existujúceho historického odtoku, situovaného v obvodovej stene. V súčasnosti nie je nádvorie nijako odvodnené. Jeho odvodnenie sa dočasne zabezpečí výstavbou vyspádovaného podla, ktoré presmeruje dažďovú vodu do znovu sfunkčnenej historickej odvodňovacej výpuste. Pôjde o konštrukciu na oceľových podstavcoch, ktoré sú hotovým výrobkom zo žiarovo pozinkovanej ocele. Spodná úložná platňa sa voľne položí na skalný podklad (bez kotvenia) a priťaží sa nasucho ukladanými kameňmi alebo tehliami. Drevený záklop sa pokryje pochôdnou PVC fóliou.

Projektová dokumentácia rieši spôsob vysušania Hradnej kaplnky. Je to priestor, ktorý sa nachádza medzi 2. a 4. nádvorím a je súčasťou Stredného hradu. Kaplnka vznikla prestavbou pôvodnej obrannej bašty, čo zdôrazňuje pôdorys i hrúbka jej obvodových múrov. Obvodové steny kaplnky prelínajú značné prevýšenie. Severná stena kaplnky je pod cca 5,5m vysokým násypom, predpokladá sa, že je postavená na rastlom brale. Táto časť kaplnky vykazuje najväčšie atakovanie vlhkosťou. Nameraná povrchová vlhkosť v spodných častiach steny je nižšia ako povrchová vlhkosť vo výške empory. Z interiérovej strany sú viditeľné dva body výrazného zavlhnutia vo výške empory. Tieto body približne kopírujú pozície pätiek kotvenia žeriavu, ktoré sú v bezprostrednom kontakte s vonkajším lícom severného múru kaplnky. Riešením tohto problému je už uvedené odstránenie žeriava. Odvodnenie 4. nádvorí však bolo počas ostatnej obnovy zmenené a prespádované. Presmerovaním odtoku dažďových vôd zo 4. nádvorí sa severná stena kaplnky stala nárazovou plochou pre dažďovú vodu. Spolu s absenciou dažďového odkvapu sa do podlažia, a tým aj do obvodového múru dlhodobo dostáva povrchová vlhkosť. Dôležitým krokom je preto v projektovej dokumentácii navrhované obnovenie historickej vpuste na 4. nádvorí, čím sa zabráni narážaniu hnanej vody na spomínanú stenu.

V technickej správe vložený *Návrh na reštaurovanie severnej steny kaplnky na hrade Krásna Hôrka* nadväzuje na odsúhlasený návrh na reštaurovanie nástenných malieb interiéru a v sezóne 2016 – 2017 priebežne realizované reštaurovanie. Aktuálne je reštaurovaná klenba a južná stena kaplnky. Pre prípravu, zabezpečenie a realizáciu reštaurovania hradnej kaplnky vydal dotknutý orgán dňa 19.03.2014 pod registračnou značkou: KPUKE-2014/4838-4/17240/JJ rozhodnutie o zámere na reštaurovanie výtvarnej výzdoby kaplnky, podľa § 33 odseku 4 pamiatkového zákona. Na základe podmienok tohto rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 16.04.2014, bol vykonaný komplexný reštaurátorský výskum a následne, po vyhodnotení poznatkov bol spracovaný 1. stupeň reštaurátorskej dokumentácie: *Návrh na reštaurovanie* podľa § 33 odseku 6 pamiatkového zákona. Výskumná činnosť na výtvarnej výzdobe kaplnky bola vykonávaná v období: august - december 2014. Odborným garantom reštaurovania je Mgr. art. Peter Koreň, spracovateľ reštaurátorského výskumu. Po posúdení tejto reštaurátorskej dokumentácie dotknutý orgán vydal dňa 25.03.2015 pod značkou KPUKE-2015/6407-2/18371/JJ rozhodnutie, v ktorom odsúhlasil *Návrh na reštaurovanie nástenných a nástropných malieb hradnej kaplnky*. V projektovej dokumentácii riešený návrh na reštaurovanie severnej steny kaplnky, uvažujúci s trar sferom zachovaného originálu omietkovej vrstvy s nástennou maľbou, nemožno teda odsúhlasiť ako súčasť projektovej dokumentácie, ale musí byť posúdený a odsúhlasený v rámci tohto reštaurátorského procesu, a to podľa podmienok, uvedených v rozhodnutí o zámere na reštaurovanie a v rozhodnutí o Návrhu na reštaurovanie.

Odstránenie vlhkosti z podstupníc schodiska do kaplnky rieši projektová dokumentácia systémom Knappen. Ide o navrtanie kačalíka o priereze $\varnothing 50\text{mm}$ v dĺžke cca 1m pod spádom 2-3% do podstupníc 18-22 schodu schodiska. Umiestnenie vrtov bude výhradne v maltovej časti podstupnice a je nutné sa vyhnúť dreveným prvkom. Do vyvrtaného otvoru sa vloží drenážne perforované tvrdené PVC potrubie s vývodom von do plytkej misky na kondenzát.

Na základe uvedeného vydáva dotknutý orgán záväzné stanovisko pre konanie stavebného úradu, v ktorom súhlasí s predloženou projektovou dokumentáciou podľa § 32 odseku 10 pamiatkového zákona.

Toto záväzné stanovisko **opravňuje** vlastníka k podaniu na príslušný stavebný úrad a v zmysle § 32 odseku 12 pamiatkového zákona je podkladom pre konanie stavebného úradu vo veci obnovy časti kultúrnej pamiatky v navrhovanom rozsahu.

Ing. Kristína Markušová
riadiateľka
Krajský pamiatkový úrad Košice

Zasiela sa

1. Slovenské národné múzeum Bratislava, Vajanského nábrežie č. 2, 811 02 Bratislava, IČO 00164721

Na vedomie

2. SNM - Múzeum Betliar, Kaštieľna 6, 049 21 Betliar, IČO 00164721
3. Obec Krásnohorské Podhradie, Hrdná 156, 049 41 Krásnohorské Podhradie, IČO 00328421
4. Krajský pamiatkový úrad Košice, na založenie do spisu

01. 08. 2019		SM-62/1199/2019-100	
Colos	Príloha	Príloha	Príloha
		SM-9731/2019-100/6200	